

Militarizem, kultura in lakota.

Mi smo brezdomovinska tolpa, ki bi jo moralo nebo uničiti z žveplom in smolo. Zakaj za nobene militaristične ideje se ne znamo navdušiti, nobenega smisla nimamo za veličino vojne, zaman so nam že kot otrokom dajali lesene puške in papirnate čake, da smo se igrali korporale in generale, zaman so nam v šoli poveljevali sovraštvo do bližnjega in klanje ljudi. Vse skupaj ni nič zaleglo, nazadnje smo vendar postali brezdomovinci in protimilitaristi.

Ali čudno! Samo socialistični delavci so suroveži in zverine, če nastopajo proti oboroževanju in vojni. Če piše Berta Suttnerjeva, ki je baronica, proti vojni, je velika idealistka. Zakaj ona obenuje kljub temu v kneževskih salonih z visokimi diplomati in generali, ki ji galantno poljubljajo roko in hvalijo njeno „Waffen nieder“, pri tem pa pripravljajo vojno v kabinetih, arzenalih, ladjedelnih in na vežbališčih. Na soareji pri ministru znajo največji vojni hujskači zdihovati, kako lepo bi bilo, če bi mogel biti na zemlji večni mir, „ali žal da ni mogoče, ker drugi . . .“ „Praksa se ne vjema s teorijo, žalibog . . .“

Med socialisti je seveda nekoliko drugače. Tukaj je manj sentimentalnega meditiranja o večni ljubezni, pa več stvarnega dela za organizacijo, s katero ima proletariat pridobiti toliko moči, da bo tudi zakulisnim intrigam zunanje politike lahko napravil konec in prepričal, da lahko posamezniki v interesu kapitalistične vrede gonijo milione ljudi na bojišče kakor živino v klavnico. Beseda buržoaznega pacifista ostane beseda, tudi če prihaja iz ust kakšnega Tafta; zato se militaristom ne zdi nevarna. Socialistična beseda se izpreminja v delo, katerega sadovi postanejo enkrat močnejši od sablje in kanona; torej se mora to delo označevati za surovost, divjaštvo in brezdomovinstvo.

Ali prav zato, ker uživajo meščanski idealisti toliko več ugleda kakor socialistični materialisti, nam mora biti dovoljeno, da se poslužimo vsaj njihovih argumentov in smemo zahtevati, da ima beseda enako veljavo, če stoji na papirju meščanskih humanistov ali pa socialističnih puntarjev.

Pravkar je izšla v Lipskem knjiga „Handbuch der Friedensbevegung“, izdana od meščanskih prijateljev miru, ki obsega jako zanimive podatke o militarizmu, njegovih zahtevah in njegovih posledicah. Knjiga se ozira pač predvsem na nemške razmere. Tam so lani znašali izdatki za militarizem 1400 milijonov mark. K tej svoti je treba pristeti še obresti državnega dolga, napravljene za vojaške

namene. Te obresti znašajo 905 milijonov, amortizacija pa 120 milijonov. Blizu 5 milijonov (4.8) je izgubljenih obresti od vojnega zaklada, ki leži mrtev v Julijevem stolpu. To je skupaj 1675 milijonov mark direktnih stroškov, ki jih požira militarizem. Če se prišteje, kar izdajo posamezne nemške države za militaristične namene, dobimo okroglo svoto 1700 mil. mark. Ali to še dolgo ni vse, kar požira nemški militarizem. Prišteti se morajo tudi izdatki mest, ki morati graditi vojaške stavbe, vežbališča i. t. d., potem deficit železnice, ki so bile zgrajene samo iz strateških razlogov, velik del stroškov za konjerejo, subvencije parobrodskim družbam, ki imajo v slučaju vojne prevažati vojaštvo i. t. d.

Nikakor pa se ne sme pozabiti, da povzročata militarizem tudi privatne stroške, med katerimi igrajo znatno vlogo zneski, ki jih pošiljajo starši vojakom za priboljšek. Omenjena knjiga računa za 10 000 enoletnih prostovoljcev po 1000 mark, kar je v Nemčiji konvencionalni najnižji znesek; to je okroglih 10 milijonov. Za 700.000 mož preženčnega stanja računa na podlagi izkušenj poprečno po 100 mark na leto, deloma v denarju, deloma v naturalijah; to je brez pretiravanja 70 milijonov.

Če pa se upoštevajo še izgubljene obresti od kapitala, vloženega v vojaške stavbe (trdnjave, vojašnice, skladišča i. t. d.), pa izgubljeni zaslužek ljudstva vsled vojaške službe, tedaj dobimo po nesumljivem meščanskem, očitno nepretiranem računu štiri do pettisoč milijonov mark, ki jih mora nemško prebivalstvo vsako leto žrtvovati molohu!

To so zahteve militarizma v eni sami državi. Če napravimo na enaki podlagi račun za vso Evropo, pridemo naravnost do groznih rezultatov. Devet do deset milijard mark znašajo uradni vojaški proračuni evropskih držav. Če se pa upoštevajo tudi izven Nemčije indirektni stroški za militarizem, tedaj dobimo petindvajset do trideset milijard mark, ki jih vsako leto pogoltno militarizem v Evropi.

Znani statistik profesor Hickmann je izračunal, v kakšnem percentalnem razmerju so vojaški stroški do ostalih postavk proračunov. On nam daje sledečo sliko: Za centralno upravo 1 odstotek, za mornarstvo 6 odst., za vojaštvo 17.2 odst., za pokojnine 2.2 odst., za obresti in amortizacijo državnih dolgov 24 odstotkov, za finančno upravo 13.2 odst., za justico 2.1 odst., za pouk 5.6 odst., za zunanje zadeve 1.7 odst., za razne stroke uprave 27 odstotkov.

Državni dolgovi se delajo skoraj izključno za militaristične in marinistične namene, tako da se mora njih obrestovanje in amortiziranje na vsak način pristeti vojaškemu izdatku. Če to storimo, pa dobimo rezultat, da požira mi-

litarizem v Evropi 49 odstotkov, torej take rekoč polovico vseh državnih dohodkov.

To so računi, ki jih niso socialni demokratje izvili iz trte. Ali na podlagi teh računov imajo tudi socialni demokratje pravico delati svoje sklepe. Da ne morejo biti militarizmu prijazni, če hočejo biti pravilni in pravični, je jasno kakor beli dan. Ob takih ogromnih žrtvah za neproduktivni militarizem morajo množice zabresti v pomanjkanje in morajo kulturne potrebe ostati neizpolnjene. Militarizem zanikuje civilizacijo in kulturo, zanikuje demokratičnost in napredek. Boj proti militarizmu je boj za telesno in duševno kulturo.

Tripolitansko vprašanje.

Včerajšnji dan je prinašal najraznovrstnejše vesti o italijanski pustolovščini, ki je zažugala evropskemu miru prav tedaj, ko je izginila mora, ki je legla ljudstvu vsled maročanske afere na prsi. Kar je hotela Italija v Tripolitaniji, je tako očitno rop, da ne najde niti najbolj premetena diplomacija opravičbe zanj. Italija smatra Turčijo enostavno za prešabo, da bi se ji resno uprla in na tej slabosti nasprotnika gradi svojo „pravico“. Tako so v srednjem veku roparski vitezi smatrali za svojo pravico, jemati potujočim trgovcem blago, ker so bili močnejši od „kramarjev“. Zato je izmed vseh vesti najtežje razumljiva tista, ki pravi, da je Italija Turčiji poslala ultimatum.

Poročanje o tripolitanski zadevi je sploh zelo zmedeno. Mnogo je tega kriva uradna Italija s svojo očitno zelo strogo cenzuro brzojava. Italijanskim časopisom so prepovedana vsa poročila o gibanju čet in o vojaških dogodkih; ali vsekakor mora biti tudi ostalo poročanje pod jako strogo pažnjo, zakaj najvažnejših vesti o položaju sploh ni iz Italije; kar se brzojavlja, je površno, se tiče postranskih reči in naznanja večinoma le momente, ki so ugodni vladnim namenom.

Na taki podlagi se mora človek ves v čudu vprašati: Kakšen ultimatum more Italija pošiljati Turčiji? Kaj je Turčija storila, da bi ji mogla Italija žugati in da bi mogla kaj zahtevati od nje? Razumljivo bi bilo, če bi turška vlada poslala italijanski ultimatum. Italija mobilizira in njena mobilizacija ima očitno sovražen namen proti Turčiji. Po nekaterih vesteh so že priplule italijanske bojne ladje pred Tripolis. Če tudi se niso izkreale italijanske bojne čete na turških tleh, kakor je trdila neka prenapljena brzojavka, so vendar koraki, ki jih je Italija doslej storila, taki, da bi Turčija po vsej pravici lahko zahtevala pojasnila.

Toda italijanska vlada je prepričana, da Turčija ne pride s takim žugajočim vpraša-

njem. Zakaj preslaba je. Ona ne more sama napovedati vojne. S svojo mornarico ne more imponirati, svojega vojaštva ne more kar čez noč spraviti v Tripolitanijo, če bi ga sploh smela poslati tja brez strahu, da ji ga zmanjka doma. Da se Turčija varuje vsakega koraka, ki bi se mogel smatrati za ultimatum, je razumljivo. Da ji ga Italija pošilja, je absurdno.

Seveda, italijanska vlada hoče vsaj navidezno imeti prav, pa išče pretvezo. Če bi mogla reči, da so njeni podaniki v Tripolitaniji v nevarnosti, bi bilo že nekaj. Če bi v Turčiji bojkotirali italijansko blago, bi bil vzrok ugoden za pritožbe in za žuganje. Ali nič podobnega se ni zgodilo. Če so iz Bimar postali ultimatum v Carigradu, tedaj se da ta korak primerjati edino z nastopom razbojnika, ki nastavi vandrovcu revolver na prsi z znano alternativno „Mošnjo ali pa življenjem!“

Dočim je brzojavna žica iz Italije kakor prizrežana, je pa precej vesti od drugod in med temi je, če se potrdi, najvažnejša ta, da je Nemčija na prošnjo turške vlade prevzela posredovanje. Iz Carigrada so se obrnili z enako željo tudi do drugih držav, ki pa so vsako posredovanje sicer uljudno, vendar pa nedvoumno odklonile. Kaj so rekli na Dunaju, še ni znano. V Berlinu so sklenili prevzeti mešetarsko ulogo in nemški poslanik v Carigradu je dobil potrebna navodila.

O pozni uri pa prihaja seveda še nepotrjena vest, da je Turčija oddala Italiji Tripolitanijo v najem. Na 99 let. To je nekaj časa sem diplomatičen opis za prodajo. Tako so Nemci na Kitajskem vzeli Kijavčev na 99 let v najem in tako so za njimi druge države „najemale“ luke in kraje na „99 let“. Če je Turčija res storila ta korak, tedaj je Italija gospodinja v Tripolitaniji in postane sčasoma lastnica.

S turškega stališča bi bila taka kupčija čisto pametna. Zakaj od Tripolitanije nimajo Turki nič drugega kakor ime. Če bi hoteli kaj napraviti iz dežele, bi morali vtakniti ogromne svote, česar pa jim državne finance ne dopuščajo. Ako oddajo Tripolitanijo, si prihranijo veliko marinističnih in militarističnih stroškov. In če Italija dobro plača, ima Turčija pravzaprav nepričakovan dohodek. Toda vpraša se, če sme Turčija storiti kaj takega z ozirom na notranji položaj. Že včeraj so bile v Carigradu viharne demonstracije proti vladi, kateri množica očita, da prodaja deželo tujcem. Vsi nezadovoljenci v Turčiji in sosedje lahko smatrajo tako kupčijo za slabo in tega se mora sultanova vlada skoraj bolj bati kakor resnične izgube.

Ali če se je res izvršila omenjena kupčija, je pač prepričana italijansko turška vojna, ni pa še rečeno, da so Italijani že brez prelivanja krvi postali gospodarji v Tripolitaniji. Za-

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Zdrav sem in vsi drugi so tudi zdravi! — je dejal po tiho. — In kako je s teboj? — Ze gre! Jegor Ivanovič je umrl! — je dejala mehansko.

— Kaj? — je vzkliknil Pavel in tiho sklonil glavo.

— Pri pogrebu so policaji tolkli s sabljami in enega so zaprli! — je prostodušno nadaljevala.

Uradnik je nejevoljno zacmokal s svojimi tenkimi ustni, skočil kvišku in zamrmral:

— To ne gre . . . zapomnite si, da je to prepovedano! Vsak razgovor o politiki je prepovedan! . . .

Tudi mati je vstala s stola in dejala, kakor da ne bi razumela:

— Ne govorim o politiki, temveč o pretepu! In pretepali so se, to je resnica . . . Enemu so celo razbili glavo . . .

— Vseeno! O tem kar molčite! Molčite o vsem tem, kar se vas osebno ne tiče . . . vaše rodbine in vašega doma sploh . . .

Spoznal je, da se je vjel, pa je sedel za mizo, urejeval papirje in trudno dostavil:

— Jaz sem odgovoren, da . . .

Mati se je ozrla, urno stisnila Pavlu pismo v roko in olehčano vzdihnila.

— Človek ne ve, o čem bi govoril . . . Pavel se je nasmehnil.

— Tudi jaz ne vem . . .

Potem so pa ti obiski nepotrebni! — je razdraženo pripomnil uradnik. — Ne verte, o čem bi govorili, pa letate sem in motite ljudi . . .

— Ali bo kmalu sodna razprava? — je vprašala mati po kratkem molku.

— Pred nekaj dnevi je bil državni pravdnik tu, pa je rekel, da kmalu . . .

Govorila sta nepomembne, nepotrebne besede; mati je videla, da ji Pavlove oči gledajo mehko in ljubeznivo v obraz. Miren je bil kakor zmerom, nič se ni izpremenil, le brada mu je močno zrasla in ga delala starejšega, in pa zapestje mu je pobledelo. Rača bi bila mu povedala o Nikolaju; z neizpremenjenim glasom kakor o nepotrebni in nezanimivi reči je nadaljevala:

— Tvojega krščanca sem videla . . .

Pavel jo je pogledal molče in vprašajoče v oči. Da ga spomni na kozavo obličje Vjesovčikova, se je s prsti potrkala po licu . . .

— Fantu je dobro, živahen je in zdrav, kmalu dobi delo . . . Ali se spominjaš, da je zmerom hotel težkega dela?

Sin je razumel, pokimal z glavo in odgovoril z veselim nasmehom v obrazu:

— Kaj bi se ne spominjal!

— Torej, vidiš! — je dejala zadovoljna sama s seboj, ganjena od njegovega veselja.

Poslavlja se od nje ji je krepko stisnil roko.

— Hvala vam, mati!

Veselo čuvstvo jo je premagalo; našla ni sil, da bi mu odgovorila z besedami, pa mu je v odgovor stisnila roko.

Doma je dobila Sašo. Dekle je navadno prihajalo k Nilovni ob dnevih, kedar je mati obiskala Pavla. Nikoli ni povpraševala po Pavlu, in če ni mati sama začela, ji je Saša pozorno gledala v obraz in se zadovoljila s tem. A sedaj ji je prišla nasproti z nemirnim vprašanjem:

— Kako mu je?
— Dobro, zdrav je!
— Ali ste oddali pismo?
— Seveda!
— Ali ga je prebral?
— Kje? Saj ni mogoče!

Ah saj res, popolnoma sem pozabila! — je počasno dejala Sašenka. — Počakati bo še treba teden dni . . . Kaj mislite: ali bo pri volji?

Namrščila je obrvi in zrla nepremično materi v oči.

— Ne vem . . . Mislim pa da ubeži . . . — je dejala mati zamišljeno. — Zakaj pa naj bi ne ušel, če more?

Saša je zmajala z glavo in vprašala suho:
— Vi ne veste, kaj sme bolnik jesti? Jedel bi rad.

— Vse od kraja . . . vse! takoj mu . . . Odšla je v kuhinjo, Saša je šla počasi za njo.

— Ali naj vam pomagam?
— Hvala!

Mati se je sklonila k ognjišču in pristavila lonec. Dekle ji je tiho dejalo:

— Potrpite . . .

Obličje ji je prebledelo, oči so se koprneče razširile in tretjajoče ustni so z naporom zašepetale goreče in hitro:

— Prosim vas . . . Vem, da ne bo pri volji! Pregovorite ga! Neobhoden je . . . recite mu le, da je neobhoden za stvar . . . da se bojim — da zbolí . . . saj vidite, da razprava še vedno ni razpisana . . .

Teško ji je bilo govoriti. V stran je gledala, glas ji je zvenel neenakomerno kakor struna, ki jo uglašajo, pa se je nenadoma utrgal. Utrujeno je povsila trepalnice, grizla si ustni, in prsti krepko stisnjenih rok so hruštali.

Mater je ganil njen strastni nastop, a razumela ga je, vznemirjeno je objela Sašo in ji žalostno odgovorila:

— Draga moja! . . . nikogar ne uboga . . . le sebe!

Obe sta molčali in si krepko stisnili druga k drugi. Potem je Saša previdno snela materine roke s svojih pleč in dejala s tresočim glasom:

— Da . . . prav pravite! Neumnost je to . . . živci . . .

Resno in preprosto je končala:

— Dajte, da nasitimo ranjenca . . .

Sede na postelji poleg Ivana ga je skrbno in ljubeznivo izpraševala:

— Ali vas močno boli glava?

(Dalje.)

kaj tam so se že domači mohamedonci začeli gibati, pridigala se je „sveta vojna“, klicalo se je „smrt tujcem“. Tudi če se potrdi vest o najemu, še ni konec afere. Tripolitani nima strogo začrtanih mej; nedaleč je Egipt, kjer je sultan po imenu vrhovni gospodar, dočim v resnici gospodujejo Angleži; snovi za konflikte je še več kot preveč. Vsekakor poteče še nekaj časa, preden se bo z gotovostjo moglo reči: Mir je zavarovan . . .

NOVICE.

* **Advokati noblese.** Upravno sodišče se je imelo v torek baviti s pikantnim vprašanjem, če je za odvetnika vedno posebno koristno imeti odlične kliente. Odvetnik dr. Krenn se je pritožil, da mu je davčna oblast predpisala previsok davek z utemeljitvijo, da ima kliente iz najvišjih kavalirskih krogov in da zastopa tudi najbogatejše samostane. Pritožbo je zastopal njegov sin, ki je pravil, da ima njegov oče pač prince in vojvode med svojimi klienti, lahko pa dokaže, da ima pri tem pogostoma še izgubo. Zastopal je n. pr. princa Miguela de Braganca, ki je zdaj v Londonu, pa ne da nobenega odgovora na doposlane strokovne. Tudi s kuratelom princa Franca Jožefa ni mnogo bolje; dr. Krennu se vračajo samo njegovi izdatki. Tudi dohodki od zastopstva bogatih samostanov niso veliki, ker so duhovni gospodje zelo pridni in si marsikaj napravijo sami. — Upravno sodišče je zavrnilo pritožbo, češ da nima presojeti cenitve, ki jo je izvršila davčna oblast.

* **Carusa je hotel slišati.** Argentinski konzul je hotel pred kratkim na Dunaju v gledališču poslušati igralca Carusa v vlogi don Joséja. Pri gledališki blagajni pa ni dobil nobene vstopnice, ker so bile že vse razprodane. Kmalu pa je k njemu pristopil elegantno oblečen gospod ter mu ponudil svojo vstopnico za 160 K. Konzul jo je kupil ter hotel nato stopiti v gledališče, a biljetar mu je povedal, da velja vstopnica za predstavo naslednjega dne. Samoobsebi umevno, da je elegantni gospod med tem časom že neznan kam izginil . . .

* **Zaklad v stari zofi.** Starinar Laekenbacher v Badenu pri Dunaju je kupil pred nekaj dnevi staro zofa. Ko pa je hotel pogledati, če je zofa napolnjena z žimo, je našel pod prevleko dvajset kosov priorititet severo-zapadne železnice iz leta 1885. po 1000 gl. nominalne vrednosti. Stvar je starinar naznanil policiji, ki je dognala, da je zofa last umobolne posestnice Helene Tüscher, katera je bila lansko leto policiji ovadila, da ji je 120.000 K ukradenih. Seveda se je pozneje policija prepričala, da je bila ovadba le plod bolne fantazije.

* **Nenavadni hranilniki.** V Mostarju so se nedavno od veselja zaiskrile oči nekemu branjevcu, ko je prerezal pri slaščičarju kupljeno torto. Dobil je v njej 300 kron papirnatega denarja. Zatem je našel branjevec drugo torto; pri rezanju je začutil trd predmet; ko je pogledal, je zapazil v njej — obratnik in dvoje manšet. Stvar je branjevec naznanil policiji in ta je dognala, da je na ta način hotel neki vajenec shranjevati svoje novce in svojo toaletto. Odpeljali so ga v blaznico.

* **Smrtonosen prepričani zaradi enega vinarja.** V južno-ogrski vasi Bega-Szent-György sta se sprla kmeta Dolyacz in Trifon zaradi difference — e n e g a v i n a r j a. V najhujšem prepiru je Dolyacz zaklal svojega nasprotnika. Dolyacz je najbogatejši kmet v Banatu.

* **Dvojen umor na železnici.** Iz Naumburga, dne 26. t. m., javljajo: Včeraj sta na postaji Apolda vstopila šofer Franc Laue in trgovec Streitz v osebni vlak z vozniškim listkom za Naumburg. Sedla sta skupaj v oddelek drugega razreda. Naenkrat so zadoneli strelci. Potniki in železniški uslužbenci, ki so prihiteli, so našli oba nezavestna; vsak je imel rano v sencih. Prepeljali so ju v bolnišnico, kjer sta umrla.

* **Stavka letalcev.** Pred kratkim smo javili, da so na Angleškem uredili zračno pošto med Londonom in Windsorjem. To podjetje pa ima smolo. Takoj prvi dan je ponesrečil letalec Hubert in se prav dobro poškodoval. Potem je generalni poštni ravnatelj prepovedal, da bi se po zraku ekspedirana pisma smatrala kot pošiljate kraljevske pošte in uradno pečata; pošta namreč ne sme biti odgovorna za to službo in za eventualne nesreče. Sedaj pa so še zračni piloti napovedali stavko. Poslali so predsedniku odbora kapitanu Windhamu ostro pismo, v katerem se izjavljajo solidarne s ponesrečenim Hubertom in pravijo, da se ne dotaknejo nobene poštne vreče, dokler ne dobi Hubert, ki ostane menda za vse življenje pohabljen, 120.000 kron odškodnine. Odbor pa noče plačati, prvič ker nima denarja, drugič ker se boji poznejših podobnih slučajev. V Londonu pa čaka desetisoč pisem in dopisnic na polet po zraku.

* **Aristokrat zaradi dvoboja obsojen.** Aristokrat in veleagrarec Bethmann-Hollweg, bratranec nemškega državnega konclerja, je bil zaradi dvoboja obsojen v trimesečno trdnjavoško ječo. Ravno toliko je dobil njegov nasprotnik grof Göltz.

* **Svetovna razstava v Rimu,** ki je imela zaradi neugodnih zdravstvenih razmer dosti slab obisk, ostane do konca leta odprta. Misli se pa tudi na to, da bi se podaljšala do srede drugega leta.

* **Mirovni kongres.** Iz Berna javljajo: Shod delegatov mednarodne mirovne družbe je sklenil, da se vrši mirovni kongres, ki je imel biti meseca oktobra v Rimu, prihodnje leto od 21. do 27. marca. Če pa iz kateregakoli vzroka ne bi bilo v Rimu mogoče, se pa preloži v Bern v Švici.

* **Mednarodni kongres kirurgov** se je v torek otvoril v Bruslju. Zastopanih je 22 dežel.

* **Kralj usnjarskega trusta umorjen.** Veliko pozornost vzbuja v Chikagu smrt milijonarja in kralja med tovarnarji usnja Charles Wallema. Njegovo truplo so našli v hotelu Palmer popolnoma razgaljeno; toda ura in denarnica sta bili poleg njega. Policija ne ve, ali se je izvršil samomor ali umor. Nekateri trde, da se je izvršil umor iz maščevanja, ker je Wallen dobival v zadnjem času večkrat grozilna pisma. Zapušča ogromno premoženje.

* **Skladišča čaja pogorela.** Iz Hankava na Kitajskem, 23. t. m. poročajo: V čajnem skladišču Litvinova je izbruhnil velik požar, ki je uničil vse zaloge čaja. Šest skladiščnih poslopj je upepeljenih. Skodo cenijo na 700.000 tačlov (okroglo 4 milijoni kron).

Sodrug i in prijatelji!

Dober list je najboljšo orožje v pravičnem boju, dober dnevnik služi v pouk, razvedrilo in zabavo. Mesec poteka. Pošljite naročnino takoj sami in pridobite novih naročnikov.

Zarja je najcenejši dnevnik, ki stane mesečno le K 1.50.

Uprava „Zarje“ pošlje vam na željo tudi številko na ogled in priloži poštno položnižnico. Naroča se po naslovu:

Uprava „Zarje“ v Ljubljani.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Naš nedeljski shod,** ki bo ob pol 3. popoldne na vrtu „Narodnega Doma“, nalaga vsem sodrugom in sodrugicam dolžnost, da med somišljeniki pridno agitirajo in preskrbe za najštevilnejšo udeležbo. Kdor ne čuti draginje, naj seveda ostane doma ali pa se naj gre zabavat. Če v Ljubljani ni draginje, tedaj naj se prireditelji shoda kar blamirajo. Kdor pa je resnično prizadet in stoji z nami vred na stališču, da za državni zbor in za vlado ni tačas nujnejše naloge, kakor ukreniti proti draginji vse, kar je v sedanjem položaju mogoče, ta naj pride in naj s svojo navzočnostjo potrdi, da je draginja postala mora, katere se prebivalstvo mora rešiti. To hoče nedeljski shod povedati vladi in poslancem, ki se že pripravljajo za pot na Dunaj. Da se parlament dne 5. oktobra snide, vemo. Ali kaj hoče delati in kaj mu je namenila vlada, še ne vemo tako natančno, da bi mogli držati roke križem. Na prvo sejo so postavili reformo državnozbornskega pravilnika. Ljudstvo pa jim mora povedati, da naj to reč kar pospravijo za enkrat, zakaj če bi se hoteli resno baviti s to reformo, bi na sklepe proti draginji lahko čakali do povratka Halleyevega kometa. Da poteče koncem leta provizorična reforma, so že lani vedeli in če je opravilnik tako silno važen, bi se ga bili že davno lahko lotili. Sedaj pa ni čas za to. Naj si pomagajo še enkrat s provizorijem; to bo parlament že še izdržal. Draginje pa ne more ljudstvo več izdržati in zato spada na dnevni red državnega zbora pred vsem draginja. Tudi z vojno reformo se nič ne mudi, zakaj na Ogrskem traja obstrukcija lahko še par let, če pojde dalje kakor doslej. Za davčno reformo pa tudi ni čas, dokler se ne omeji draginja, zakaj ljudstvo še sedanjih davkov ne more plačevati, kajš da bi se mu nakladali novi. To se mora povedati in zato je potrebno, da je nedeljski shod pravi ljudski shod. Sodrug i poznajo svojo nalogo; naj jo torej izvrše.

— **Zavraten napad „Slovencev“ na graške mizarke pomočnike.** Mizarski pomočniki so v Graecu štrajkali nad dva meseca, dokler se niso pogodili z delodajalci. V pogodbi, ki so jo sklenili pomočniki z delodajalci, so tudi sklenili, da sprejmejo delodajalci v prvi vrsti stavkujoče pomočnike in šele tedaj, če so tisti v delu, sprejmejo tudi druge. V zmislu te pogodbe je torj izključeno, da bi dobili delo pomočniki, ki jih hoče pošiljati „Slovenec“ potom društva „Kres“ na vrat graškim tovarišem. Mizarski pomočniki, bi tam ne dobili sedaj dela, ker je bilo te dni še okoli 100 pomočnikov, ki imajo prednost po tej pogodbi. Ta „Slovenec“ čin nam zopet kaže, kako skuša ta list delavske organizacije oškodovati na eni strani, na drugi strani pa lahkomišljeno spravljati delavce, ki ne poznajo razmer v nesrečo in jih navajati, da bi zavratno napadali svoje tovariše in jim škodovali. Hvala lepa za take delavske prijatelje.

— **Na važno konferenco,** ki bo v petek ob 8. zvečer v društvenih prostorih (Še-

lenburgova ul. 6 II, nagstr.), vabi vse podružnične odbore, ljubljanske in okoličanske zapušte ter odbornike strokovnih organizacij. Osrednji odbor „Vzajemnosti“.

— **K vprašanju znižanja klavniških pristojbin.** Z magistrata nam poročajo: „V sled večstranske izpodbude se je posvetovalni svet, ki je dodeljen začasno oskrbovanje občinskih opravil mesta Ljubljane postavljenemu e. kr. deželne vlade svetniku, pod predsedstvom slednjega posvetoval v eni zadnjih sej z vprašanjem eventualnega znižanja klavniških pristojbin v mestni klavnici na polovico določenih zneskov. Po temeljitnem posvetovanju o sproženih odredbah, po katerih bi bilo pričakovati za 50 odstotkov znižane tovarne tarife na progah e. kr. državne železnice za slučaj znižanja klavniških pristojbin, se je vendar posvetovalni svet zedinil v naziranj, da nameravanega uspeha po tej poti ne bi bilo možno doseči. Nasprotno pa bi znižanje klavniških pristojbin na polovico značilo za mestno občino prav občutno izgubo proračunjenih dohodkov. Klavniške pristojbine znašajo za eno veliko govedo, ki pride za aprovizacijo glavno v poštev: klavnine 4 K, hlevnine od komada na dan 20 h in pristojbine za porabo tehtnice 40 h. Za en komad goveje živine je tedaj plačati v slučaju, da stoji tri dni v hlevu, kar pa se le izjemoma dogaja, na klavniških pristojbinah skupno 5 K. Glede na dovolj klavne živine po državnih železnicah, pri katerih bi se moglo doseči znižanje transportnih tarifov za slučaj znižanja klavniških pristojbin, pridejo v Ljubljani pač le proge v upravi e. kr. državnih železnic stoječe dolenske železnice v poštev. Na tej železnici znašajo tovarne pristojbine za en vagon (za šest komadov goveje živine) od K 5 71 (Grosuplje), K 14 69 (Trebneje), K 15 50 (Ribnica), K 18 97 (Novo mesto) in K 19 18 (Kočevje); torej odpade na en komad goveje živine K 0 95, odnosno K 2 45, odnosno K 2 58, odnosno kron 3 16, odnosno K 8 20. Skupni troški klavniških in transportnih pristojbin znašajo torej za eno govedo K 5 95, odnosno K 7 45, odnosno K 7 58, odn. K 8 16, odn. K 8 20; pri znižanju teh pristojbin na polovico tedaj K 2 98, odnosno K 3 73, odn. K 3 79, odn. K 4 08, odn. 4 10 za en komad goveje živine. V detajlni prodaji, ako se teža posameznega goveda računa le na 200 kg, bi tedaj to moglo znižati ceno za 1 49 do 2 05 vinarja za kilogram. To so pa tudi minimalni zneski, da je brez vsacega predsodka mogoče trditi, da bi nikakor ne prišli konsumentom v korist, to pa tem manj, ker se v detajlni prodaji večinoma kupuje množine mesa pod en kilogram teže. Slično je tudi razmerje glede na teleta in prašiče. Nasprotno pa bi znižanje klavniških pristojbin na polovico za mestno občino le za ostale mesece tega leta pomenilo izgubo več kot K 8000.“ Tako je poročilo z magistrata. O stvari se še zmenimo.

— **Usposobljenostne preizkušnje za ljudske in meščanske šole** v terminu meseca novembra se prične pri e. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani v petek, dne 3. novembra, ob 8. na učiteljskem v Ljubljani. Pravilno opremljene prošnje za priпуск k usposobljenosti preizkušnji je po predpisnem službenem potu pravočasno vložiti tako, da bodo do 28. oktobra v rokah izpraševalne komisije.

— **Glavna posojilnica.** Dne 29. t. m. ob 10. dopoldne se bodo prodajale na javni dražbi pri e. kr. sodnji v Ljubljani (soba št. 18) posestva Karla Megliča v Spodnji Šiški in na Glincah, dne 30. t. m. ob 10. dopoldne pa pri e. kr. sodnji v Radovljici posestvo v Mostah pri Žirovnici.

— **Uspeh cvetličnega dneva.** Nedeljsko prodajanje cvetlic v Ljubljani je prineslo 5966 K 19 vin. kosmatih dohodkov. Po odbitku režijskih stroškov ostane za namen prireditve, to je za dijaške podpore 5500 kron.

— **Čudni ljudje.** Neki zlobni ljudje trosijo na južni železnici vest, da je „Konzumno društvo za Ljubljano in okolico“ darovalo grofici Auerspergovi 100 (reci in beri sto) kron za njen otroški vrtec. Zlasti se med temi odkluje neki Burnik, južnoželezniški konduktar, stanujoč v Šiški. Razume se samoobsebi, da je to čisto navadna laž, ki so jo rabili narodnjakarji v svoje nečedne namene. Gosp. Burnik in njegovi so se ob času volilnega boja odklujevali po strastni agitaciji zoper socialne demokrata.

— **Odbor akad. fer. društva „Prosveta“ v Ljubljani,** izvoljen na obnem zboru dne 22. t. m. za leto 1911./12., se je konstituiral tako-le: Predsednik: cand. arch. Ivan Zorman; podpredsednik: cand. iur. Darin Pekle; tajnik: stud. med Boris Šlajmer; blagajnik: cand. iur. Stanko Stor; knjižničar: stud. iur. Saša Železnikar; namestnik: cand. iur. Hugon Milavec in stud. iur. Stanko Lapajne; preglednik: cand. med. vet. Janko Vizjak in stud. iur. Arnošt Brilej.

— **Elektrokinematograf „Ideal“.** Danes zadnji dan levega sporeda, pri popoldanskih predstavah prekrasen naraven posnetek v barvah: „Volja brezna na juž. Francoskem“ in velekomična slika „Little Janez je premajhen“, zvečer: „Zrakoplovec in časnikarjeva žena“. Izborna igra in mimika. Jutri priljub-

ljen večer smeha, izbran spored. V torek novost „Žrtve alkohola“ 800 m.

— **Radovedneži na Glincah** nam pišejo: „Draga Zarja“. Ali bi nam mogla Ti povedati, čegav je pravzaprav Katoliški dom na Glincah? Mnogo nas je radovednežev, ki bi to zelo radi zvedeli. Ko je bil čas za stavbo, se je namreč denar za Katoliški dom nabiral po občini med ljudstvom, ki je moralo misliti, da bo dom ljudska last. Zdaj se pa raznašajo čudni glasovi. Pravijo, da so očetje kamniškega samostana lastniki. Eni trdijo, da je tako in nič drugega, drugi pa pravijo, da to ne more biti, češ na kakšen način in na kakšni podlagi naj bi prišel Kamniški samostan do lastniške pravice? Pobožni gospodje v Kamniku ga niso zidali in niso dali denarja zanj; kako naj bi torej bil njihov? Morda bi častiti pater Teodor Tavčar lahko pojasnil to zadavo, ki že precej vznemirja duhove na Glincah. Gospodu Teodoru je znano, kako da je; naj torej pove. Vsaj toliko pravice ima ljudstvo, ki je dajalo za stavbo, četudi ta ali oni danes ne zahaja več tja . . .

— **Iliška Bistrica.** Pišejo nam: Nепrestano naše drezanje je vendar vzdrnilo dež. vlado, da je rešila frakarski rekurz zoper obč. volitve. Kakor ni bilo pričakovati, se je vlada vsedla na frakarske limanice in razveljavila obč. volitve. Sicer je vlada tudi nam vstregla. Predvsem so občinarji spoznali, da pritožnikom ni za občeno korist, ker sicer bi ne vlagali rekurza, ali če so ga že, bi vsaj še ta čas, ko so imeli občinsko gospodarstvo v rokah, napravili kaj za občino. Tako pa so vse zanemarili. Tržni dnevi bi se morali vpeljati, odkar je Bistrica trg. Trnovci hočejo vzeti bistriško vodo, za vse to se frakarji niso nič brigali. Zato pa bodo pri novih volitvah dobili od občinarjev zasluženo plačilo. Vsi bodo leteli iz obč. odbora in trg Bistrica si bo zbral zastop, ki odgovarja njegovim potrebam in koristim. Delavci in obrtniki se bodo združili in volili v odbor delavske in obrtniške zastopnike. V delavski občini se mora delati delavska politika in to se ne more zgoditi, dokler ne vzamejo delavci krmila občine v roke. — Našim sodrugom želimo dober uspeh. —

Idrija.

— **Deputacija,** izvoljena v občinski seji mesta Idrije dne 20. t. m., da pri e. kr. rudniški direkciji podpre vsled neznesne draginje opravljene zahteve rudniškega delavstva po draginjskih dokladah, je sprejel e. kr. rudniški predstojnik gospod dvorni svetnik Billek v torek 26. t. m. Gospod dvorni svetnik Billek je izjavil, da priznava upravičenost draginjskih doklad, ker čutijo pritisk draginje že vsi stanovci, tudi aradništvo in učiteljstvo. Ne zdi pa se mu prav, da se občina vtika v to vprašanje, ker to spada le v delo lokalnega delavskega odbora. Župan sodrug Straus mu odgovarja, da so v občini zastopani tudi delavci, celo vseh treh strank, in da je prva dolžnost erarja in občine, da skrbi za red in zadovoljnost svojih občanov. Deputacija noče kratiti pravice lokalnemu delavskemu odboru, ampak izpolni le svojo dolžnost. Župan mu je predložil tudi cenik nekaterih najpotrebnejših živil iz leta 1907 in 1911, ki naj bi služil za merilo delavskim plačam, ki se niso od leta 1907 nič izboljšale. Gospod Billek je obljubil, da bo e-pošteval prošnjo in je izrazil željo, da se pogovorita krajevni delavski odbor in občinska deputacija.

— **Izredni občni zbor bratarske skladišnice** e. kr. erarnega rudnika v Idriji bo dne 8. oktobra t. l. ob 9. dopoldan v čakalnici Barbare. Vzpored: 1. Prememba pravil zaradi provizije. 2. Volitev enega člana v predstojništvo. 3. Slučajnosti. Delegate opozarjamo, da pridejo vsi.

— **Idrijski odsek akad. fer. društva „Prosveta“** naznanja, da predavanje gospoda dr. Lončarja „Slovenci v preteklosti“, vsled drugih dveh prireditiv istega dne, ne bo dne 30. septembra t. l., temveč v petek dne 29. septembra t. l. ob 8. zvečer. Idrijsčani se opozarjajo še enkrat na to zanimivo predavanje.

— **Plenarni shod članov Unije v Idriji** je bil v soboto 25. t. m. zvečer. Postavili so se na shodu zaupniki iz vseh krajev mesta in okolice, ki imajo nalogo, da povzdignejo zmisel za strokovno organizacijo med idrijskim delavstvom. Reklamni letaki za pristop k organizaciji, ki jih je izdalo v smislu sklepa revizne konference vodstvo „Unije“ so se raznesli delavcem po vseh hišah. V kratkem se bodo dostavile tudi pristopne izjave. Kdor ni še član „Unije“ naj se vpiše! Resni časi se bližajo delavskemu ljudstvu. Brez trdne strokovne organizacije se ne da nič doseči, Kdor hoče, da se izbojuje draginjska doklada, naj postane član dokler je še čas, kajti kadar nastopi lakota v pravem pomenu besede, bo prepozno za pristop k onim, ki so že leta in leta stali v bojnih vrstah. Delavci streznite se!

— **Črnovojniki,** ki jih zadeva zglaševalna dolžnost, naj se zglase od 16. do 31. oktobra, da se izognejo kazni.

— **Naročnike „Zarje“,** ki še niso obračunali s kolporterjem, opozarjamo, da vse

zaostalo poravnajo, ker sicer smo jim primorani list ustaviti. Vse pritožbe glede raznašanja lista je naznaniti načelniku „Obč. kons. društva“.

Štajersko.

— **Shod v Sošanju.** V nedeljo smo imeli tukaj po dolgem času zopet socialno demokratičen shod, ki je bil tako dobro obiskan, kakor doslej še nobeden. Prostorna dvorana hotela „Avstrija“ je bila tako nabito polna poslušalcev, da jih je morala velika večina stati na hodniku in zunaj pod okni. Predavala sta sodruga Ferd. Valenčak in Ivan Zalesnik, poročal je pa sohr. Kocmur iz Ljubljane o političnem položaju in o vzrokih draginje. Zborovalci, delavci in kmetje, so z velikim zanimanjem sledili govornikovim besedam, ki gotovo ne bodo ostale brez uspeha, kar se je pokazalo že takoj po shodu, ker jih je več pristopilo k strokovni organizaciji in se naročilo na „Zarjo“. Delavci, ki so bili na shodu, sedaj vedo, kdo jim podražuje kruh, vsled česar upamo, da bodo storili svojo dolžnost, brez katere ni pomoči. Naš položaj se bo le tedaj zboljšal, če bomo močni — močni bomo pa šele takrat, kadar bomo vsi združeni. Torej na delo, da dobimo tudi v Sošanju krepko organizacijo!

— **Iz Sošanja nam pišejo:** Ker vam poročam že o shodu, mislim, da ne bo odveč, če se pri tej priliki obrnem tudi tukajšnjih sodrugov in drugih delavcev, ker jih še veliko ne ve prav ceniti pomen delavske organizacije. Plače so pri nas slabše kakor marsikje drugod, življenje pa zato ni nič cenejše, ampak marsikatera stvar je tukaj še dražja kakor v mestu, kjer so delavci kolikor toliko boljše plačani. Delavci sicer tarnajo, da bi se pa organizirali in tudi svoje tovariše pridobivali za organizacijo, to pa mnogim še na misel ne pride. V zadnjem času se je v tem oziru res nekoliko zboljšalo, ali to gre vse prepočasi, ker draginja hitreje napreduje. Par sodrugov ne more vsega opraviti; zato je pa potrebno, da jim vsi pomagajo, da se bodo naše vrste pomnožile. Politične organizacije krvavo potrebujemo in zato prosimo ljubljanski politični odbor, da nam gre pri tem delu na roko. Nekaj sodrugov že imamo v politični organizaciji in če bi imeli vsa potrebna navodila in tiskovine, bi se naša politična organizacija gotovo hitro povzdignila. Prosimo torej pomoči. Tukajšnjim sodrugom pa priporočamo, naj marljivo razširjajo „Zarjo“, ki ima v našem kraju že precej naročnikov. Vsak stari naročnik naj pridobi vsaj še po enega in tako naprej. Kdor se ne more naročiti sam, naj to stori skupno s svojim tovarišem. „Zarja“ je delavski list, ki jo še vsak hvali kdo je nanjo naročen. „Zarja“ delavce poučuje in jih bodri k skupnemu delu, vsled česar bi ne smela manjkati v nobeni delavski družini. Čast in ponos torej zahtevata, da je vsak delavec naročen na delavski list. Čim več bo v našem kraju naročnikov, tembolj bo napredovala tudi organizacija. Naročnina znaša na mesec samo 1 K 50 v. Naroča se pod naslovom: Uprava „Zarje“, Ljubljana.

— **Pesje pri Velenju.** Pri nas se rudarji v zadnjem času nekaj gibljejo. Organizacija napreduje in ljudje se zanimajo za stvari, ki se godijo po svetu. V nedeljo smo imeli tudi dobro obiskan shod proti draginji, na katerem je govoril sodrug Kocmur. Muogim so se odprle oči in so obljubili, da se bodo organizirali. Seveda morajo ostati tudi možbeseda, ker sami shodi nič ne pomagajo. Znamenje, da napredujemo, je tudi, da smo si ustanovili lastno godbo, katero prav poštvalno vežbata sodruga Mladin in Berložnik. Instrumente so si nabavili sodrugi na svoje stroške, kar je vsega priznanja vredno. Prihodnji prvi majnik upamo že javno nastopiti. „Zarja“ nam močno ugaja, večasi šteje mo kar minute, kdaj jo dobimo. Če bo šlo tako naprej, bomo imeli pri nas kmalu lepo številno naročnikov. Mi bomo storili vse, da se list kolikor mogoče razširi. Sodruga pa prosimo, naj pridno v list pišejo, da bodo tudi drugod vedeli, kako se pri nas godi in da ga bodo tukajšnji naročniki še z večjim veseljem brali.

— **Od Sv. Florijana ob Boču.** Pri nas imamo župnika Roškarja, ki se vtika v vse mogoče reči, le verskih opravil in dolžnosti svojega duhovskega poklica se izogiblje. Neki posestnik ni hotel prodati župniku drv napol zastoj. 29. avgusta je žena porodila in je potem poslala novorojenčka h krstu. Župnik pa je prosiljo kar na lepem zavrnil in ko ga je oče sam prosil, da naj za božjo voljo krsti, ga je olikani mož nagnal z bikom. Otrok je še danes nekrščen, ker ga sosednji župnik v Makolah tudi ni hotel krstiti. Župniki morajo že vedeti, da je krst nepotrebna stvar in da gre čisto dobro tudi brez njega. — Da mu cerkvena opravila smrde, je razvideti iz njegovega vedenja pri pogrebih. Od nekdanje občine, da pride župnik nasproti do kapelice, od koder spremi mrliča na pokopališče. Za to svojo pot je tudi dobro plačan. Ali g. župnik čaka blizu cerkve in vpije kakor jesihar, da naj prineso mrliča. Nekemu možu se je zadnjč zdelo žup-

nikovo ravnanje preneumno, pa je šel nad njega češ da mu ne plača pogojene pristojbine, če ne gre po mrliča do kapelice, nekaj časa sta barantala kakor na konjskem sejmu, na vse zadnje pa se je župnik le podal in šel na določeno mesto pokropit mrliča. Tudi za bolnike se ne meni mnogo. Izdal je ukaz, da mora vsak bolnik, kdor hoče obhajilo, naznaniti svojo bolezen dan popreje. Zato hodijo ljudje po duhovna pogosto v tujo župnijo. Z vsem svojim ravnanjem, dokazuje g. Roškar, da so vse te reči nepotrebne in odveč in ljudje si bodo to zlato resnico gotovo k sreči vzeli. Z veliko vneemo se briga za vse druge stvari, ki mu niso nič mar in hudomušni farani si že pripovedujejo, da se bode na župnišču prav v kratkem pokazala tudi tablica z napisom: Babica.

— **Ujet cerkven ropar** Ponovno zaradi tatvine in sleparij kaznovanega 37 letnega Andreja Drevenskega iz Dolene v ptujskem okraju, ki je 18. avgusta t. l. vlomil v podružnično cerkev v St. Jurju, župnija Dol pri Celju, ter ukradel v zakristiji več denarja in in se hotel polastiti tudi dveh denarnih nabiralnikov, pri tem ga je zasačil cerkvenik Jakob Peklar, pred katerim je pobežnil, je te dni aretoval v Mariboru na Tržaški cesti neki policijski stražnik. Našli so pri njem več orodja za vlamljanje ter večjo vsoto denarja, samih dvavinarskih novcev, kar je znamenje, da moral vlomiti v več cerkvenih nabiralnikov. Drevenski se je legitimiral na policiji kot agent neke tovarne za žaluzije na Češkem, kar pa mu ni pomagalo. Izročili so ga okrožnemu sodišču v Mariboru.

— **Smrt v Savi.** Iz Laškega poročajo, da so 18. t. m. pri Vrbovem potegnili iz Save truplo rudarjeve žene Marije Ivankovič, ki je živela v vednem prepiru s svojim možem. Bržkone je tudi zaradi družinskih razmer izvršila samomor.

— **Predkoncesija.** Železniško ministrstvo je podelilo Avgustu Faleshshinju, županu v Brežicah, njegovemu namestniku Hansu Schniderschitschu in odvetniku Hansu Janeschu dovoljenje za tehnične predpriprave za normalnotirno lokalno železnico iz Rogateca čez Brežice v Novo mesto za dobo enega leta.

— **Nepošten pismonoša.** Iz Celja poročajo: Čevljar Flis je bil leta 1904. uslužben pri pošti v Laškem kot pismonoša. Opravljal je svojo službo zelo nemarno in površno ter zakrivil več goljufij in tatvin, tudi je ponarejal podpise na poštnih nakaznicah. Do leta 1905. je ostal v službi, potem je zginil. Prepoval je Nemčijo in še le letos so ga izsledili ter izročili celjskemu okrožnemu sodišču, ki ga je obsodilo na tri mesece težke ječe.

Koroško.

— **Mrtvo truplo na železniškem tiru.** V Sinčevsi je našel železniški čuvaj pri vzhodni uvozni menjalnici na kolodvoru mrtvo žensko truplo. Ženske niso spoznali. Imela je odtrgano desno roko in zmečkano lobanjo. Neznano je, kateri vlak jo je povozil, in ali se je neznanica ponesrečila ali je skočila sama pod stroj.

— **Obešenega so našli vojaki** v gozdu tik nad Celovcem nekega ključavničarskega pomočnika. Ime samomorilca ni znano.

— **V hipni zmedenosti** se je v Hutnavsi ustrelil 46letni gostilničar Jakob Preis. Bil je takoj mrtev.

Goriško.

— **Solkani.** Solkanski delavci sklicujejo za nedeljo 1. oktobra t. l. javen shod v dvorano g. Alojza Mozetiča v Solkanu. Začetek točno ob 2. popoldne. Dnevni red: 1. Ustanovitev delavskega izobraževalnega društva 2. Razgovor o ustanovitvi konzuma. 3. Predavanja o Tolstem; predava sohr. dr. Henrik Tuma. Delavci, pridite v obilnem številu na shod in agitirajte za čim častnejšo udeležbo!

— **Izpod Čavna.** V nedeljo 24. t. m. so se sešli udje dobriške zadržne kleti, da določijo cene moštu. Določili so po 2 K za stopinjo sladkorja, dalje 10 odstotkov v rezervni sklad in 10 odstotkov kot dividenda za deleže. Kakor je iz tega razvidno, g. kapitalisti niso pozabili na svoj žep. Namesto po množini vina se razdeli dividenda po številu deležev in teh imajo kapitalisti največ. Kmet, ki prodaja 50 hl, ima navadno po en delež, a kapitalisti, ki ne prodajo niti kaplje vina, vtečejo čeden dobiček.

— **Iz Dolnje Vrtojbe.** Pri nas bi morale biti nove občinske volitve že razpisane, ampak župan jih v svoji brezmejni zanikrosti zavlačuje, kar se da. Socialno demokratična stranka nastopi samostojno in postavimo kandidat skupno z Gorenjo Vrtojbo. Eden podžupanov, ki se prav skrbno zavija v črni plašč klerikalizma, se ljuto zaganja v socialiste, kjer le more. Pred kratkim je napadal našega sodruga, ki je zahteval napravo občinskega vodnjaka v kraju, kjer pijejo ljudje guilo vodo. Dalje očita socialistom, da ne hodijo v cerkev; tega pa mož ne pomisli, da jih je med socialisti mnogo, ki hodijo v cerkev z globokjšim prepričanjem kot on drugi, ki ne hodijo, pa da mnogo bolj izpolnjujejo Kristova načela kot

on. Če imate o socialistih in o veri še kaj na srcu, le kar z besedo na dan, da vam v „Zarji“ odgovorimo, kar vam gre. Sodruga-zaupnice v Vrtojbi pa pozivamo, da se naroče na „Zarjo“, ki stoji delavstvu v vseh njegovih bojih zvesto ob strani. — Delavci.

Istra.

— **Delavske razmere v Pulju** so take, da je škandal zanje še veliko preblaga beseda. Ali gospodje podjetniki seveda ne priznavajo tega in če trdijo to socialni demokratije, je takoj ves patriotični Izrael pokonci, da prekolne rdeče „hujskače“ v dno pekla. Nemara pa bo svet vendar kaj več verjel oficelnim opisom, katerim so pač prištevati poročila obrtnih nadzornikov. Ozmimo se za danes le na to, kaj poroča obrtno nadzorništvo v Pulju o stanovanjskih razmerah tukajšnjega dela. Tu najdemo podatke, da pretresa človeka groza. Obrtno nadzorništvo se sklicuje na to, da je že lani konstatiralo veliko bedo v tem oziru. Ker se v Pulju mnogo gradi, je prišlo v mesto mnogo zunanjih delavcev, kar je še bolj povečalo stanovanjsko mizerijo. Ker primanjkuje primernih stanovanj, se je našlo veliko spekulativnih ljudi, ki oddajajo delavcem postelje in podjetnikov, ki ustanavljajo kvartirje za množice, kjer nahajajo delavci najslabša zavešča, kar si jih je mogoče misliti. Vsled mnogih pritožb je obrtno nadzorništvo predlagalo politični oblasti komisionalno preiskavo teh kvartirjev in dobil se je sledeči rezultat: Pregledalo se je 46 kvartirjev za množice, v katerih je vsega skupaj 96 prostorov; med temi je 48 večinoma prizemnih sob, 28 prostorov pod streho, 3 kleti, devet hlevov (!) in 8 kuhinj. Zračni obseg vseh teh prostorov znaša približno 4475 kubičnih metrov in tu živi okrog 1100 oseb. Skoraj v vseh podjetjih se je dognalo, da so spalnice prenapolnjene, kajti izmed 46 ogledanih kvartirjev jih je imelo

7 zračnega prostora	1—2 kub. metra
7	2—3
8	3—4
10	4—5
3	5—6
1	6—7
6	7—8
3	9—10
1	11—12

za osebo. — V enem slučaju je služil en sam prizemni prostor: Iz moža, žene in štirih malih otrok obstoječi obitelji in še 17 odraslim osebami! Izmed 1100 oseb jih je le 34 spalo na posteljah najprimitivnejše vrste. V desetih lokalih so bili enostavni odri („prične“), v vseh drugih je goli pod služil namesto postelje. Malo slabo napolnjenih slavnjač so si poskrbeli delavci sami; za zglavje so služili lesenji hlodi ali pa kamna. Samo v 17 slučajih so se našla stranišča. (!!) Zdrave pitne vode je imelo samo 17 stanovanj. V vseh drugih slučajih se je morala prinašati voda. V vseh spalnicah brez izjeme je bil grozen nered in nepopisna nesnaga. Zlasti v tiste prostore, kjer se je tudi kuhalo, je bilo zaradi dima in dušecnega zraka komaj mogoče stopiti. Tako poroča obrtno nadzorništvo. Ali socialni demokratije so seveda hujskači!

— **Slaba vinska letina.** V Istri se je pričela trgati, ki kaže slabo. Cene so tako visoke, kakor še nikoli ne. Za meterski stot zahtevajo po 24 do 36 kron. Pravijo, da so največ škodovala trne bolezni, trtna uš, pa toča. Suša pa je kriva, da tisto, kar se je pridelalo, ni dosti soka, ker je grozdje drobno in daje premalo soka. Vinski trgovci iz Istre hodijo v druge kraje po grozdje.

Trst.

— **Mednarodni kongres socialistične mladine**, ki je bil zaradi kolere prepovedan, se vrši v Trstu v nedeljo 8. oktobra t. l. v Delavskem domu. Na kongres pride mladina iz Italije in iz vseh krajev Avstrije, pa ne bi bilo lepo, da bi na kongresu manjkali Slovenci. Tržaška slovenska socialistična mladina pošlje še svoje delegate, toda to ni dovolj. Zato pozivljamo mladino izven Trsta, da pošlje svoje delegate na ta važni mladeniški shod.

— **Prva zmaga tržaških težakov ogjarjev.** Dolgo so bili imenovani delavci neorganizirani in zato izkoriščani. Toda tako ni moglo dalje, pa so si po par shodih, kjer sta jim sodruga Remisegin in Regent raztolmačila moč združitev, ustanovili močno organizacijo. Odbor, ki so ga izvolili, da začasno načeljuje gibanju, je pripravil docela material, s katerim naj bi stopili delavci v boj. Toda pred vsakršno drugo zahtevo je bila najvažnejša določitev delavskega trga, kamor bi morali prihajati delodajalci po delavce. Treba je bilo torej najprej določiti trg in potem iti v boj, da ga delodajalci priznajo kot edini prostor za najemanje delavcev. Prostor, ali delavski trg so si izbrali zunaj vrat proste luke in sicer pri vrtu in hangarju južne železnice. Razume se, da delodajalci niso hoteli izpočetka ustreči resni potrebi in zahtevi delavcev. Toda

delavci so vstrajali in so se morali delodajalci udati njihovim upravičeni zahtevi. Dne 22. septembra t. l. so delodajalci imenovanih delavcev dogovorno z zvezo delodajalcev in organizacijo delavcev sklenili priznati imenovani prostor kot edini kraj, kjer se bodo delavci zbirali in jih gospodarji jemali na delo do novega dogovora z organizacijo. Sedaj je na'oga težakov ogjarjev, da ojačijo še bolj organizacijo in se pripravijo resno na bodoče boje, ki bodo večji in pomembnejši. Uspeh, ki se doseže, je treba tudi varovati, to pa more le krepka organizacija.

— **Widmerjev polet.** Kakor smo že poročali, je moral Widmer na svojem poletu iz Benetk v Trst v pondeljek kreniti v Tržič in se tam spustiti na tla. V torek je hotel nadaljevati zračno potovanje v Trst. Ob pol 7. zjutraj je bil pripravljen za polet, a tisti trenotek, ko se je imel dvigniti v zrak, se je kolo zarilo v blato, stroj se je nagnil in tako nagnjen se je dvignil kakšnih 10 metrov visoko. Letalec se je očividno trudil na vso moč da bi spravil stroj v ravnotežje, kar pa se mu ni nikakor posrečilo. Naenkrat se je letalo popodolnoma zasukalo in treščilo ob tla. Widmer je prišel pod stroj, a ko je prestrašeno občinstvo prihitelo, je našlo leta'ca na srečo zdravega. Pač pa se je stroj tako poškodoval, da ni bil za rabo. Poslali so ga z železnico v Trst, odkoder pojde najbrže v Pariz, če se bo dal popraviti. Widmer pa se je z avtomobilom od peljal v Trst.

— **V Sv. Križu** se priredi v zimskem času več poljudnih predavanj, na katere že sedaj opozarjamo zlasti mladino.

— **Samomor v šoli.** V pondeljek ob 4. popoldne je prišla 24 do 25 let stara belo oblečena mlada ženska v prvo nadstropje ljudske šole v ulici Giotta in spila v samomorilnem namenu fenilovo kislino. Prihiteli so šolski ravnatelj in nekaj učiteljev ter jo spravili v bolnišnico, kjer je ob 6. umrla. Iz pisma, ki ga je imela pri sebi, je sledilo, da je bila prišla iz Kopra, da spominja moža, ki jo je zapeljal, na njegovo dolžnost. Na nekem listu je bila zapisala: „Če me zopet zavrne, imam strup, da končam to grdo življenje.“ Pozneje se je dognalo, da je nesrečnica 24letna Lucija Dobrila iz Kopra.

Umetnost in književnost.

— **Iz gledališke pisarne.** V krásni italijanski drami „Grešna ljubezen“ Giuseppe Giacosa v četrtek zvečer (za neparabonente) igrailo g. Danilova, g. Juvanova, g. Nučič, g. Skrbušek, g. Bukšek in g. Danilo. Pri predstavi svira orkester „Slovenske Filharmonije“. — V soboto se „Grešna ljubezen“ ponavlja. — V nedeljo popoldne se igra prvič Nestroyeva burka s petjem „Talisman“ z gđ. Thalerjevo in g. Povhetom v glavnih ulogah. Ta burka se je igrala v Deut. Volkstheatru opetovano zvečer ter je izredno ugajala. V nedeljo zvečer se igra K. Schönherrova komedija „Zemlja“, ki je splošno izredno ugajala našemu občinstvu in kritiki.

— **VII. umetniška razstava v paviljonu R. Jakopiča** se otvori prve dni mesca oktobra. Obsegala bo v glavnem dela kiparja A. Štefica, ki nastopa zdaj prvič v slovenski javnosti z veliko kolekcijo svojih proizvodov. Dalje bodo zastopani na tej razstavi kipar A. Dolinar in slikarja P. Gustinčič in M. Račica.

— **Nakup c. kr. naučnega ministrstva iz umetniških razstav v Ljubljani in na Bledu.** C. kr. ministrstvo je nakupilo sledeče umotvore: Iz Grohar: „Sejalec II“, „Na hribčku“, in „Pri delu“. R. Jakopič: „Breze“ in „Poletje“, M. Jama: „Ovetlice na oknu“. Iv. Vavpotič: „V zgodnji pomladi“.

— **Umetniška razstava v Jakopičevem paviljonu.** V početku tekočega meseca je dospel iz Zagreba v Ljubljano, mladi kipar Anton Štefic in si priredil atelije na sv. Petra cesti št. 47. Štefic ostane tukaj v Ljubljani, da da slov. občinstvu priliko, da se upozna z njegovimi umotvori. V ta namen prireduje kolektivno jesensko razstavo v Jakopičevem paviljonu, ki obsega do 60 umotvorov. Imenovani umetnik je študiral na šoli za umetnost v Zagrebu in bil vsa štiri leta odlikaš. Odlikovan je bil vsako leto od proforskega zbora v znak marljivosti in napredka s pohvalnim priznanjem. Videlo se bode na razstavi, kako pridno je delal ta mladi umetnik, vkljub temu, da je moral še v prostem času skrbeti, da si je prislužil za skromne vsakdanje potrebe, kajti zdrževati se je moral popolnoma sam, podpore ni imel nobene. Dosedaj še ni imela slovenska publika prilike videti toliko skulptur od enega kiparja naenkrat izloženih, kakor bo na jesenski razstavi. Razstavljene bodo različni umotvori naravne in nadnaravne velikosti, vse študije, modelirane po naravi. Štefic je doma v Boštanju na Dolenjskem in je sin siromašnih staršev.

— **Andrija Fijan.** V torek je v Zagrebu umrl odlični igralec Andrija Fijan. V svoji mladosti je bil učitelj. Pod Mandrovičevim ravnateljstvom je prišel h gledališču, kjer je kmalu

dosegel prvo mesto med igralci. Njegove umetniške sposobnosti so se najbolje kazale v klasičnih vlogah. Pripadal je starejši šoli. V novem zagrebškem gledališču je bil nekaj časa intendant. Pred par leti je šel v pokoj in nastopal na odru le kot gost.

Delavsko gibanje.

Celje. Pri tvrdki I. Mastnak, gospodski modni salon v Celju, so delavci v soboto, to je 23. t. m. predložili plačilni tarif in zahtevali v štirinajstih dneh, to je do sedmega vinotoka t. l. odgovor. Ker ni izključeno, da pride do boja, se prosijo krojaški pomočniki, pa se strogo izogibljajo omenjene tvrdke.

Podgora. V petek ob 6. popoldne protidraginjski shod podgorskega delavstva v dvorani g. Breganta. Delavci, vsi na shod!

ZADNJE VESTI.

Protidraginjska demonstracija delavk.

Schönberg (Moravsko), 27. septembra. Danes je došlo na trg do velikih demonstracij proti oduševanim prekupčevalcem masla, jajc in sadja: razjarjene delavke so jim vse blago prevrnile in pohodile. Pod vtisom demonstracije so se branjevalci odločili, da znižajo cene. Razburjenje delavk se je brž razširilo tudi na tovarne in v vseh tovarnah so delavke takoj ustavile delo; do 3000 jih je korakalo pred rotovž. Posebna deputacija je od okr. glavarja zahtevala odredbo zoper draginjo. Okr. glavar je obljubil tarifarne odredbe zlasti z ozirom na grozeče podražanje mleka. Nato so delavke odšle proti kolodvoru, kjer so se po nagovoru sodr. Klingerja razšle. Domov grede je kakih 150 delavk naletelo na orožniški kordon, kar jih je močno razburilo in so se čuli viharne kliči ogorčenja. V tem pa se zapodi nad razburjene delavke vojaštvo z nasajenimi bajonetmi. Naši zapuiki so takoj posredovali pri okr. glavarju, ki je dal odstraniti vojaštvo. Popoldne je zavladal v mestu popoln red.

Demonstracije v Brnu.

Brno, 27. sept. Danes popoldne so se zbirale na trgu in ulicah velike gručee ljudi, ki so demonstrirale proti draginji. Vojaštvo je demonstrante razgnalo.

Proti stanovanjski draginji.

Dunaj, 27. septembra. Avstrijski zavod za zemljiški kredit ustanovi s kapitalom 1 milijona kron za drugo za zgradbo malih stanovanj. Predsedstvo prevzame tajni svetnik Sieghart.

Uvoz zaklanh srbskih prešičev.

Budimpešta, 28. sept. Ogrsko poljedelsko ministrstvo javlja, da je belgrajska izvozna tvrdka Nikolajević Miliovičny dobila dovoljenje za uvoz 16.000 zaklanh prašičev proti carini avtonomnega tarifa via Zemun v Budimpešto in na Dunaj.

Zatvoritev čeških šol na Dunaju.

Dunaj, 27. septembra. Stavbna deputacija je razveljavila magistratni odlok glede zatvoritve Komenškega šole v Landstrasse, češ da pri upravnem sodišču teče pritožba in da ni odločeno, če ima pritožba odločilno moč.

Drzen rop 80.000 kron.

Ornovice, 28. septembra. V Avstrijski Novosielci je v terek zvečer udrl več oboroženih roparjev v bančne prostore podružnice dunajskega bančnega društva (Wiener Bankverein) in so v navzočnosti uradnikov odnesli 80.000 kron v gotovini in vrednostnih papirjih. Pobegnili so proti ruski meji. Med begom so roparji 30krat ustrelili na zasledujoče jih železniške uslužbenke, a niso nobenega ranili. Srečno in neovirano so ušli čez mejo.

Francoski dominikankec silijo v Avstrijo.

Line, 28. sept. Francoski dominikankec nameravajo v okolici Schardinga ali Engelhartszela nakupiti obsežno zemljišče, da tam zgradi svoj samostan. V samostanu bo bivalo 40 menihov. Samoslan bo snoval podružnice na Koroskem in Štajerskem. Pogajanja zaradi nakupa zemljišča so baje končana.

Iz ogrskega dež. zbora.

Budimpešta, 27. septembra. Zbornica je odklonila predlog neodvisnika Batha, ki zahteva od ministrov, da odgovar-

jajo na interpelacije tekom 30 dni. Nato je Dezider Polonyi interpeliral ministrskega predsednika o hrvaških razmerah. Interpelant očita banu Tomašiću, da pod plaščem unionizma širi trialistične tendence, in zahteva, da ga zadene kaznen zaradi veleizdajstva.

Ogrska agrarna insolventna.

Sombotelj, 27. septembra. Veleposelnika Jožef in Geza Tarian sta ustavila plačila in se izjavila za insolventna. Pasiva znašajo 2.200.000 K.

Krvav boj s Kaznjenci.

Osek, 27. septembra. V deželni jetnišnici je včeraj zvečer okoli 9. poskusilo 6 kaznjencev pobegniti. Tri paznike, ki so se jim postavili nasproti, so z noži težko ranili. Alarmirana jetniška straža je na begunce streljala in ubila 1 kaznjenca. V splošni zmedenosti se je posrečilo dvema kaznjencema uteči.

Kolera.

Budimpešta, 28. septembra. Veliko vznemirjenje je včeraj povzročil na sumljivih znakih kolere oboleli infanterist Bittner, ki je bil dodeljen krajevnemu poveljstvu. Vse prostore so razkužili.

Reka, 28. septembra. Na Trsatu je umrl delavec, ki je že pretečeni teden obolel za kolero.

Sklicanje bosanskega sabora.

Sarajevo, 27. septembra. Bosansko-hercegovinski sabor je sklican na 2. oktober. Srbski poslanec Šola je imenovan za saborskega predsednika.

Boj z Arnavti.

Solun, 27. septembra. V Pristini so bili včeraj o belem dnevu na javni cesti ustreljeni načelnik policije in dva orožnika. Orožniki so nato streljali in ranili deset nedolžnih oseb, med njimi nekaj ženskih in otrok.

Tripolitansko vprašanje.

Italija se resno pripravlja na vojno.

Rim, 28. septembra. Pod admiral Aubry je imenovan za vrhovnega poveljnika tripolitanskega brodogoja. Vesti o ekspedicii 30.000 mož so neresnične in prenačljene. Ker je pomorski kabel v Tripolisu v rokah turških oblasti, so izostala včeraj vsa poročila iz Tripolisa; italijanska vlada se je odločila, da zgradi v Tripolisu čimprej Marconijevo postajo za brezžične brzojave.

Malta, 27. septembra. Včeraj sta pluli mimo otoka dve bojni ladji in štiri razdiralci torpedovk v smeri proti Tripolisu.

Malta, 27. septembra. Zasebne vesti iz Tripolisa javljajo, da se nahajajo italijanske vojne ladje 20 milj pred Tripolisem na odprtem morju. V Tripolisu vlada med italijanskem prebivalstvom hudo razburjenje, ker se je bati za slučaj izkrcanja krvavega pogroma.

Rim, 27. septembra: V diplomatskih krogih zatrjujejo, da je prva divizija sredozemskega brodogoja že dospela pred Tripolis; druga divizija kroži v Egejskem morju in lovi turške transportne parnike. Iz Sirakuze poročajo, da se je danes vkrcalo osem italijanskih polkov za Tripolis.

Stališče turške vlade.

Carigrad, 28. sept. Vesti o italijanskih vojnih pripravah vznemirjajo javno mnenje. Jo jutri sklicane protiitalijanske shode je vlada prepovedala. Notranji minister je poslal zastopnike časopisja, da opuste alarmna poročila in vesti o vojaških odredbah. Pod načelstvom velikega vezirja se vrše dan na dan ministrski sveti, splošno prevladuje mnenje, da se za enkrat ne odpošljejo čete v Tripolis.

Carigrad, 28. sept. V Tripolisu vlada vzoren red; razmerje mohamedanskega prebivalstva do Italijanov ni nič skaljeno. Vse vesti o begu italijanskih rodbin, ki jih razširja italijansko imperialistično časopisje so izmišljene.

Avtomobil ponesrečil.

Pariz, 28. septembra. Avtomobilski omnibus s 15 potniki je včeraj popoldne zdrsnil z mostu pri Notre-Dame v Seino. En potnik je utonil, več jih je težko ranjenih.

Revolucionarno gibanje na Španskem.

Madrid, 28. septembra. Revolucionarno gibanje je potlačeno in tudi stavka traja le še v Dijonu in v rudniškem okraju Pueblonuevo del Terriole. Vlada je iz Barcelone izgnala veliko število tujih anarhistov. Zaprtih je v vsej deželi okoli 1000 anarhistov in revolucionarjev, ki pridejo vsi pred sodišče.

Kokovec in revolucionarji.

Peterburg, 28. septembra. Novi ministrski predsednik Kokovec je dobil po pošti grozilno pismo sledeče vsebine: „Prvi opomin! Če nadaljujete nasilno politiko umorjenega Stolipina, Vas doleti ista usoda. Tudi njega smo ponovno opominjali, toda zaničeval je pravičnost in je veroval v vsemogočnost ječ in preguanstev. Ne sledite njegovemu zgledu! Junaški čin našega usmrčenega brata Bagrova ima na stotine navdušenih posnemovalcev. Osrednji revolucionarni odbor“. Pismo je bilo oddano v Peterburgu. Policija strogo stika za pisecem.

Ruski car med svojim ljudstvom.

Peterburg, 28. septembra. Glede policijsko-varnostnih odredb v Kijevu ob carjevem obisku je sedaj znano, da je v gledišču carja varovalo sedemdeset policajev. Med slavnostmi je bilo petsto tajnih agentov kijevske policije na delu.

Homatije v Perziji.

London, 28. septembra. „Morning-post“ poroča iz Teherana, da so vladne čete včeraj porazile Sardar ed Dauleha.

Nemiri v Mehiku.

Mekiko, 27. septembra. Pri povratku admirala Madero je prišlo včeraj do burnih nemirov; 2 osebi sta ubiti in 15 težko ranjenih.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

:: Kavarna ::

Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

:: se priporoča. ::

Delavska hranilnica in posojilnica

(vpisana zadruga z omejenim jamstvom.)

v Ljubljani, Wolfova ul. št. 3, II. nadstropje.

Obrestuje hranilne vloge po 4 1/2%
Sorejema vloge na tekoči račun.
Posojuje na osebni kredit in (zastave) vredn. listine, hipoteke itd.

Urađuje se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 6 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubič, Miklošičeva cesta.
Šenk, Resljeva cesta.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Bizjak, Bahovičeva ulica.
Remžgar, Zelen. jama.
Svetek, Zakška cesta.
Sešark, Šelenburgova ulica.
Suhadole Anton, Zelena jama 50.

Dolenc, Prešernova ulica.
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, Zidovska ulica.
Kleinstejn, Jurčičev trg.
Wisiak, Gospodska ulica.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilšerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta.
Klanšek, Tržaška cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica.
Blaznik, Stari trg.
Velkavrh, Sv. Jakoba trg.
Kustrin, Breg
Sever, Krakovski nasip.
Državni kolodvor.
Križaj in Kotnik, Šiška.
Likar, Glince.

Del. glavnic: K 5.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad K 610.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2%